

AKuFF Hírmondó

Arbeitskreis ungarndeutscher Familienforscher
Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete
German Family Tree Researchers' Society in Hungary

II. évfolyam, 7. szám

2006. október 14.

Tartalom

Az elnök előszava	2
Amrein Ilona: A kiűzetés évfordulójára	4
Az Egyesület tagjainak bemutatkozása:	
Hamvasi Éva	6
Bécsi Judit	7
Wéber György: Genealógiai kutatás eredményeinek publikációs lehetőségei (II. rész)	10
Bocsárdi Szilárdné: Szuloki és ovingeni Waiszhaar őseim	18
Hunyady László: Kassai levéltárak	24
Mészáros Ádám: Családtörténet a budai hegyekben (I. rész)	28
Új tagok / Adatváltozások	32
Keresések	33
Könyvademányok	34
Új könyveink / Neue Bücher	35

Magyarországi Németek
Családfakutató Egyesülete -
AKuFF

Alapítva: 2000

Postacím: 6500 Baja, Petőfi S. u. 56., Tel.: 06 20 32 66 397, E-Mail:

kornelpencz@gmx.net

Az elnök előszava

Egy rendkívüli egyesületi találkozó után le kell vonnunk a következtetéseket. Az eleki találkozó ugyanis egy rendkívüli találkozó volt. Nem csak azért, mert három napos volt, hanem a résztvevők létszámának negatív rekordja miatt is.

Időben közhírré tettük, hogy lesz ez a találkozó. Ismert volt, hogy 2006. augusztusában lesz. Időben kértük az előzetes jelentkezéseket is és sokat is kaptunk. Természetesen érthető, ha valaki a részvételt jó indokkal lemondta. A kulcsszó azonban ebben az esetben is az, hogy „időben“. Ez azt jelenti, hogy nem az utolsó napokban és azt is, hogy nem érthetetlen indokok alapján: meleg van, esni fog, más programom van, stb. Egy egyesületi tagságot komolyan kell venni. Németek vagyunk; a híres német egyesületi szellem már kihalt belőlünk? Egy közösséget képezünk, egy kis felelősséget kellene éreznünk a többi tag iránt. Mi, az elnökség és az a körül szolgálatot teljesítő tagok nem várunk minden egyes nagyrabecsült tagunktól különösebb aktivitást. Értük dolgozunk, de ezért cserébe egy kis megértést szeretnénk kapni tőlük.

Először két különbuszt akartunk indítani, Budapestről és Pécsről. Azután, mivel Pécsről nem jött egy jelentkezés sem, egy másik buszt szerveztünk, Bajáról. Ezt egy héttel az indulás előtt kellett lemondanunk, mert a 6 Baja környéki résztvevő számára két személygépkocsi igénybevétele kifizetődőbb volt, mint egy busz. A Budapestről induló busz is csak félig volt tele.

Ha tudtuk volna, hogy olyan sok tagunk lép vissza az utolsó napokban, Budapestről egy még kisebb járművet rendeltünk volna. Egy féltüres busz fölösleges kiadást jelent, amit nem szabad megengednünk magunknak.

Bizony, Elek város vezetése részéről sem volt az együttműködés túl élénk. Bár már tavasszal jeleztük a részvételünket az elekiek világtalálkozásóján, a találkozó programját túlon túl későn kaptuk meg.

Azonban a program lényege tagjaink részére ismert volt, hiszen arról beszámolt Ament úr, csak a pontos időpontok voltak bizonytalanok.

A jövőben a részvételi díjakat előre be fogjuk szedni, legalább is egy részét előlegként, és azok, akik inkorrekt módon, indokolatlanul visszalépnak, annak anyagi vonzatát viselniük kell.

Mi, akik Eleken ott voltunk, jól éreztük magunkat, azt hiszem, a résztvevőknek sikerült egymást jobban megismerni és talán új barátságok is szövődtek. Három csodálatos nap volt.

Hálás köszönetet mondok ezúton részvételükért és hűségükért **Gaugesz Évának** és **Rutterschmidt Zsoltnak**, **Amrein Ilonának**, **Müller Erhard Józsefnek** és feleségének (akik egyébként ott ünnepelték 40 éves házassági évfordulójukat), **Sárosi Ferencnek** és fiának, **Steinmacher Klárának** és barátnőjének, **Dr. Kende Istvánnénak** és fiának, **Hucker Ádámnak**, **Meizner Sándornak** és nejének, **Dr. Cserfalvi Tamásnak**, **Wachtler Gézának**, **Pfaff Lászlónak** és hitvesének, és természetesen **Ament Andor Miksának**.

Ez a köszönet illeti azokat is, akik korrektül, időben jelentették visszalépési szándékukat.

Remélem, példájuk követésre talál!

Dr. Pencz Kornél

Ezúton mondunk köszönetet azon tagjainknak és barátainknak, akik az elmúlt évben adójuk 1%-át Egyesületünknek ajánlották fel.

Mivel a következő számunk várhatóan 2007. márciusában fog megjelenni, már most felhívjuk mindenki figyelmét arra, hogyha Egyesületünket továbbra is támogatni szeretné, a 2006-os adóbevalláshoz mellékelte nyilatkozatán az AKuFF adószámát tüntesse fel:

18360062-1-03

Amrein Ilona: A kiűzetés évfordulójára

1946 – népcsoportunk magyarországi történelmének egyik legsötétebb fejezete. 60 évvel ezelőtt, 1946. január 10-én éppen Budaörsön, mai találkoznék helyszínén kezdődött meg a magyarországi németek kiűzetése az országból. Tudatosan használom a kiűzetés szót, mivel a magyar köznyelvben a sokkal semlegesebb kifejezést, a kitelepítést terjesztették el.

Nincs mentség arra, amit népcsoportunk ellen elkövettek. Hamis vádakkal a háború bűnbakjának kiáltották ki a németeket, több mint kétszázezer honfitársunkat fosztották meg vagyonuktól, tettek földönfutóvá, űztek el hazájukból. A győztes hatalmak csak lehetőséget adtak a kitelepítésre, az elűzetés végrehajtói viszont az akkori magyar politikai elit képviselői voltak, a felelősség e gyalázatos tettért őket terheli.

Családfakutatóként sokkal fontosabbak számunkra a gyökereink, mint egy átlag polgár számára. Tisztelegjünk őseink előtt, aki a török uralom után e kihalt földön egy virágzó országot építettek fel, behozva ide nemcsak földi javaikat, hanem szellemi tőkájüket is. Emlékezzünk meg azokról, akik 60 évvel ezelőtt kénytelenek voltak hazájukat származásuk, anyanyelvük miatt elhagyni és reméljük, hogy e szörnyűségek nem fognak soha megismétlődni.

A múlt ismerete nélkül nincs jövőnk. Álljon itt néhány szemelvény a korabeli újságokból az elűzetéssel kapcsolatban.

„Nem érdemli a svábság a kegyelmet. Ha végigtekintünk az elpusztított országon, a felrobbantott hidakon, a kiégett Váron, ne felejtjük el, hogy ez majdnem teljes egészében az ő bűnük... Takarodjanak úgy, ahogy jöttek, egy batyuval¹ a hátukon.”

(Kovács Imre – Nemzeti Parasztpárt, Szabad Szó, 1945. április 22.)

¹ Kovács, a „falukutató” nincs tisztában a történelmi tényekkel, vagy pedig szándékosan megmásítja azokat. Egy 1724-es császári rendelet 200 forintban határozza meg azt az összeget, amivel a betelepülőknek rendelkezniük kell. A bevándorlók a Magyarországra település költségét maguk viselték, házaikat támogatás nélkül maguk építették fel, gazdasági felszerelésüket, jószágaikat, a vetőmagokat, az első évi élelmüket maguknak kellett fedezniük. Gondoljuk csak bele, mai árakon számolva hány millió forintra lenne szükség ma a fentiek biztosításához. Persze a 18. században érkeztek szegények, vagyontalanok is Magyarországra, akik megélhetési gondokkal küszködtek, azonban tagadhatatlan a tény, hogy hatalmas tőke áramlott be az országba.

A Nemzeti Kormány 12.330/1945. M.E. számú rendelete a magyarországi német lakosságnak Németországba való áttelepítéséről:

„Németországba áttelepülni köteles az a magyar állampolgár, aki a legutolsó népszámlálási összeírás alkalmával német nemzetiségűnek vagy anyanyelvűnek vallotta magát, vagy aki magyarosított nevét német hangzásúra változtatta vissza, továbbá az, aki a Volksbundnak vagy valamely fegyveres német alakulatnak (SS) tagja volt.”

(Magyar Közlöny, 1945. december 29.)

„Mindenki egy mázsza csomagot vihet magával, ebből 20 kilogramm élelmiszer, 80 kilogramm ruhanemű.”

(Kis Újság, 1946. február 7.)

A kiűzetési emlékmű Eleken

AZ ÉGYESÜLET TAGJAINAK BEMUTATKOZÁSA: Hamvasi Éva bemutatkozása:

Cím: 2092 Budakeszi
Gábor Áron u. 37.
Mail: hamvaska@yahoo.de
Tel: 06/20 564 56 29

Magyarországi német származású agrármérnök vagyok, 1973. január 30-án születtem Budapesten. Családom anyai és apai részről is Budakeszihez kötődő sváb család, ám hál' Istennek néhány őszám más népcsoportból származik. Nagyon jó az.

Tanulmányaimhoz kapcsolódóan 2 év mezőgazdasági gyakorlati és elméleti képzésben részesültem Bajorországban. A mezőgazda végzettséget Bambergben szereztem úgy, hogy az iskola alapozó éveként magyar diplomámat elismerték.

Édesapám, György és öccse, Miklós az 1970-es évek második felében intenzív munkával kutatták fel a család apai (Hamvasi/Huber) ágát. A kutatás tárgyát a budakeszi katolikus plébánián megtekinthető keresztkönyvekben, házassági anyakönyvekben, illetve halotti anyakönyvekben szereplő adatok képezték. 7 generációra visszamenően találtak hiteles információkat.

Családunk **szájhagyománya** alapján a Huber ág bevándorlásának kiindulópontja a **Fekete-erdő** volt. **Philippus Huber Budakeszin halt meg 1808-ban 82 éves** korában. A Huber név apai nagyapám idejében változott Hamvasira.

Elméletünk szerint két lehetőség van: Philippus vagy 1739-ben, 13 évesen vándorolt be Magyarországra, vagy a pestisjárvány után, 1741-42-ben. Nagy valószínűséggel a Baden-Württemberg tartománybeli Riedböhringenben vagy környékén születhetett 1725-1727 között.

Tisztelettel kérek segítségét Philippus születési helyének megtalálásához.

Bécsi Judit: Bemutatkozás és hitvallás

Cím: 2040 Budaörs
Szivárvány utca 4.
Mail: tidud@freemail.hu
Tel: 23/420-274

Budaörsön születtem, és jelenleg is itt lakom, itt dolgozom, pszichológus vagyok. Korábban felnőttekkel klinikai szakterületen, jelenleg gyermekekkel dolgozom. Elváltan, egyedül élek 16 éves fiammal, mint sok hasonló sorsú nőársam ebben az országban.

Apai ágon **Bécsi=Bécsy** 1770-ig tudtam a családfát visszakövetni. Anyai ágon **Albrecht-Janczer** német származás.

Anyám családja a háború utáni években saját nemzeti közösségtől távol egy kisvárosban élt. A család férfi tagjai meghaltak. Csendesen, halkan éltek a „nagy ház” meghagyott helységeibe húzódva, a működő gazdaság romjain szűkösen, lehetőség szerint titkolva származásukat, „baj lehet belőle” – mondták. A széthulló értékek között gyermekként apró kincseket találtam, – mint mozaikkép – lassan körvonalazódott bennem a kép. Ott volt bennem öntudatlan mindaz, amit őseim átéltek és örökül hagytak.

Születésemkor már Budaörsön laktunk, nem betelepítettként. Apám megvette a házat, amiben laktunk, azonban már nem kapcsolódtunk az itt élő emberek nemzetiségi életébe. A nemzeti identitás, a nemzeti értékek, mint a közösség rendtartó ereje, iránymutatása, mint valami boldogságos út lebegett előttem; csapódtam ide-oda, mint örök kereső, aki már csak útközben boldog és nem tartozik sehova sem. Súlyosan hangzik, de valahogyan mindig idegenül éreztem magam!?

Hit nélkül széthull az ember legbenső magja, valódi közösség, család nélkül elvész az értelmes élet lehetősége, marad a munkamániá, a pénz, a túlfogyasztás, értelmét veszített mókuserék, a depresszió magánykiáltása, az alkoholfájdalom, amikor már semmi sem számít.

Kezdték hiányozni a gyökerek. Egy „Családi életút feldolgozó” terápiás kiképzőtréningen vettem részt éppen: a Magyar Transzperszonális Egyesület szervezésében. A tréning fontos része volt a család régi és új fényképeinek

összegyűjtése és a családfa felrajzolása. Ahogyan ott ültem a szőnyegen, köröttem a kiterített képek, eddig nem ismert perspektívában kitérult előttem a családi múlt, akkor döböntem rá igazán, mennyi mindent cipelünk a múltból és ott a mélyben vannak a legértékesebb energiák.

A családi tudattalan: hit, erő, túlélési stratégiák – a titok, a szégyen, a bűn – kitaszítottság, deviáns életút. Hogy mi mindent indíthat el a családi bűn, vagy egy „életmottó”, mint CÉL, működhet generációk során a tudattalanban, miközben eredeti funkcióját elveszti. Mit jelez a családi múltban mindenhol fellelhető „fekete bárány”? Milyen elfojtott energiákat testesít meg, mi az, amit hordoz, amiért száműzik a családi tudattalanban, ahonnan a száműzött energia valamely megjelenési formája újra és újra megjelenhet a leszármazottak valamelyikében.

Hát röviden, betekintésképpen, a számtalan egyedi változatok mintázatainak könyvéből belenézve a „mély kútba”, egészen a kollektív tudattalanig amelynek dinamikája az egyéni és családi tudattalanhoz hasonlóképpen működve alakítja az emberiség történetét..

Bácskából Amerikába kivándorolt rokonaim keresésével indultam. Majd a **Bécsi, Albrecht, Janczer, Müller** családnevek következtek, majd, a kutatás gyakorlati része után globális irányba mentem. Az AKuFF könyvtárban fellelhető könyvek elolvasása után úgy éreztem, most látom az „igazi” történelmet, amit az emberek arcán és viselkedésében a mindennapi élet során tükröződni látok.

Amatőr versíróként versekbe foglaltam:

Honfoglalás

Kárpátveremben;
István óta,
egymást tapodva
tüleksziünk,
tiporva
szíveinken.
A befutó
az első helyen;
veszett hitünk
a „győztes”!

Környezetem mentálhigiénés állapota, a családok szociálpszichológiája ebből a nézőpontból jobban megérthetővé vált számomra. A „nagy felvonulási terep”, az évszázados hányadtatása a népeknek, a háborúk, megölt hitek. Szeretném megérteni, feldolgozni és visszatükrözni mindezt egy-egy versben. Vajon igaz és miért? A megállapítás, hogy „Európa beteg embere” a Magyar????

És persze rózsaszínű szemüvegem valahol már nekem is régen elveszett.

Az én városom

Nem marasztal,
s nem enged.
Meglök és kioktat.
Kérdez, és nem figyel
Összezárt fogak közt
Szitkok-szigor.
Kerékbilincs a szíveken.

Itt sürget minden!
Bezár a tegnap.
A holnapot beérni késő.
Arcoddal nem férsz sehol,
Ráhangolódni nincs idő!
Anyám ontja magából a
hülyeségeket!

A „senki földje” ez?
A használati hullák között
Egy négyzetméteren
Tizenöt cigarettacsikk
a parton, ahol a „köznép”
morzsát vesz a fényből,
amit jövőre árulni fognak.

Mindenfontos papírok
a hivatalban,
Név vagyok és betű,
Létszám, naplóba írva,
a sorok végén kipipálva.
Vaskos törvénykönyveinkből
megvehetők a szavak.

Mire a nagy tülekedés?
Minden hely elkelt,
s mindenki máshol ül!
Nincsenek helyjegyek,
A „Vörös karszalag”,
rendet rendez,
sebzéssel gyógyít sebet

A hatalom megfojt
Saját bűnét bünteti rajtam
Igazolja magát, s fontoskodik.
Szeretet-kommandó,
előírásra megsegíti
Diogenészt a hajléktalant.
Megfagyni nem illendő dolog.

Valóságunk,
a szóhazugságok között,
üres csigaházainkban,
önmagunktól ki véd meg?
Ha elszárad a lélek.
Szemetünk mindenütt.

Dolgom van itt!?

Wéber György: Genealógiai kutatás eredményeinek publikációs lehetőségei

II. rész

II. Ábrák, rajzok

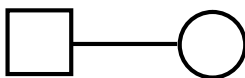
A legkedveltebb publikációs forma!

Előnye:

- Ø A rokonok egymáshoz viszonyított helyzete a vérvonalban egyértelműen és látványosan bemutatható.
- Ø Az egymástól történő megkülönböztetés korrekt.
- Ø Ízléses, dekoratív kivitelezéssel, grafikai díszítésekkel és illő kerettel művészi értékkel bíró lakásdísz is lehet.
- Ø Kivitelezését tekintve *valamilyen* minőségű ábrát könnyen, gyorsan, egyszerűen készíthet bárki.

Hátránya:

- Ø Legnagyobb probléma mindig az ábra terjedelme. Kompromisszumot kell kötni az áttekinthetőség érdekében az ábra mérete, illetve az ábrába felvitt adatok mérete és mennyisége között. Hét vagy több generáció (azaz teljes kitöltöttség esetén 137 személy) ábrázolása esetén mindenképpen veszít az ábra értékéből, mert vagy kezelhetetlenül nagy lesz, vagy az olvashatóság határára kell vinni a feliratozás méretét (kézi rajzon ez a lehetőség is korlátozott), vagy a neveket önmagukban, az egyéb megkülönböztető adatok nélkül kell szerepeltetni. Az eredmény, hogy az ábra értelmezéséhez az ábra készítőjének „idegenvezetése” szükséges! Ezen problémák kiküszöbölhetők ugyan az ábra praktikus részekre szabásával, és/vagy a személyek kódolásával (leggyakrabban a genetikából átvett, a nemi elkülönülést reprezentáló jelekkel (*1.ábra*), bennük a Kekulé számokkal), s így valóban hétnél több generáció is rögzíthető.

1.ábra

Azonban ekkor vagy ábráról-ábrára „ugrálva” kell nyomon követni a leszármazási utat, vagy a kódokat kell feloldani egy alkalmas indexszel. Azaz, megint szükségessé válik az idegenvezetés. Megoldásnak tűnik a 7 vagy annál kevesebb generációt tartalmazó ábrák készítése. Ez csak akkor lenne elfogadható, ha a kutatások is befejeződtek ezen a szinten. Látni kell azonban, hogy még kezdő kutatók is eljuthatnak a 7-10. generációkig az első kutatási lendülettel!

- Ø Más-más okokból, de szakszerű, igényes és szép ábrát nehéz készíteni, akár szabadkézi, akár számítógépes grafikai megoldást választunk. Emiatt készíttetése is drága.
- Ø Az ábrát utólag nehéz korrigálni. Javítások vagy kiegészítések esetén gyakran újra kell rajzolni.
- Ø A korrekt ábrakészítést lehetetlenné teszik az egy leszármazási ágba eső (generáción belüli, vagy generációs szintet ugró) ösvesztések. Jól bemutatható ez a probléma a 2. *ábrán*. (Lásd alább!) Amennyiben az ősfő K 9 és K 13 személyei testvérek volnának, az ábrát könnyen lehet úgy alakítani, hogy ők ketten egymás mellé kerülve, föléjük rajzolható a közös őstük. Ugyanígy, ha a K 5 és K 15 személyek testvérek, szintén megoldható az egymáshoz közeli ábrázolásuk, s fölöttük szerepelhet a közös őst. Az ábra logikájának fenntartása mellett megoldhatatlan azonban, ha a két ösvesztés *egyszerre* fordul elő a vérvonalban! Ezt a problémát csak háromdimenziós modellel lehetne korrigálni. (Természetesen csak a példa kedvéért lett ez a rokonsági összefüggés bemutatva, a valóságban a K 1-hez ennyire közeli generációkban ilyen rokoni összefonódások – elvileg – nem jöhettek létre!)

II.1. Az ábrák kivitelezésük szerint lehetnek:

II.1.a. Szabadkézi rajzok

Hagyományos ábrákon a genealógiai viszonyok feltüntetésére egy elágazó fát használtak (a műfaj névadójaként), melynek szerteágazó gyökérzete az ősoket (paradox módon a felmenőket), a törzs magát a vizsgált (azaz a Kekulé 1 számot viselő) személyt (esetleg vér szerinti testvéreit), a faágak pedig egy-egy (lemező) ágát jelképezték a családnak. Végül az egyes tagok helyzetét a levelek (az adatok rögzítését lehetővé tévő hasas forma és az egyszerű alak miatt legtöbbször hársfalevelek) szimbolizálták. Egyszerűségük miatt ma már

népszerűbbek az ún. folyamatábrák, melyeken kör vagy téglalapforma rejti a személyek nevét (egyéb adatát), hacsak nem önmagában, keret nélkül állnak az adatok! Az egymáshoz viszonyított helyzetet a név felé- ill. tőle haladó összekötő vonalak jelzik, melyekre praktikus módon lehet a házassági adatokat feljegyezni.

Előnye:

Ø Egy szépen kivitelezett saját készítésű egyedi ábra értékét felbecsülhetlenné növelheti az utódok számára, hogy készítője egy kicsit a lelkét is utódaira hagyja!

Hátránya:

Ø Az alkalmas, áttekinthető és informatív forma kiötlésén kívül meg kell küzdeni a jó ízlés (és lehetőleg a művészi érték) korlátain belül a kivitelezés minden problémájával. Pl.: alkalmas méretű és minőségű papír megtalálása, sok próbadarab elkészítése, a kivitelezés (grafit, tus, rézkarc, stb.) eldöntése, színek használata, feliratozás tartalma – mérete – módja, a megvalósítható ornamentika, a kész ábra festészet-technikai fixálása, a keret színe – mérete – mintázata, stb., stb.

Ø Az ábrakészítés grafikai készséget, rajztechnikai ismereteket kíván. Elkészítése energia- és időigényes.

Ø Az ábra rendszerint egyedi, az utódok nem tudnak megosztolni rajta.

II.1.b. Számítógéppel tervezett ábrák

Digitális ábrát számos szoftverrel készíthetünk. A legelterjedtebb Microsoft Office programcsomagon belül pl. szövegszerkesztővel (Microsoft Word) és táblázatkezelővel (Microsoft Excel) is, a legtöbb lehetőséget mégis a prezentációs- ill. rajzprogramok nyújtják. (Microsoft PowerPoint, Paint, CorelDraw, stb.) Az adatbázis-kezelő (pl. Microsoft Access) programról és a családfakészítő szoftverekről, melyek szintén képesek a bevitt adatok ábrás megjelenítésére, külön fejezetben lesz szó!

Előnye:

- Ø A számítógépes technika képes az ábra általunk tetszés szerinti méretűre és formájúra kidolgozott fraktál-szerkezetét azonos elemekből elkészíteni, azaz – ha szükséges – precízen tartja a szimmetriákat.
- Ø Akár 30%-kal jobb lehet az ábra helykihasználtsága a kézi rajzhoz képest.
- Ø A végleges ábra elkészülte előtt tetszés szerint próbálgathatók az elhelyezés, a forma, a betű- és vonal stílusok-méretek, a felület – feliratok - vonalak színkódolása, az ornamentika, az egyes ágak vagy akár egyetlen személy kiemelése, stb. lehetőségei.
- Ø A kész ábra tetszés szerinti méretre darabolható, nagyítható vagy kicsinyíthető, sokszorosítható akár papír-, akár digitális (CD-ROM, DVD) alapon, elektronikusan továbbítható (e-mail, SMS, MMS).
- Ø Utólagos javításokat-pótlásokat könnyebb megtenni.
- Ø A rajzolat tetszőlegesen felvett szimmetriatengelyes tükrözések, kivágás és be- vagy visszaillesztés lehetősége, sablonhasználat, stb. segíti.
- Ø A gépben tárolt ábra akár minden önálló karakterét (pl. betű vagy vonal) vagy karakter-csoportját (pl. egy személy nevét, „kiskockáját”, stb.) megjegyzéssel láthatunk el, vagy (akár kétirányú) hiperhivatkozással összeköthetjük (azaz egyetlen kattintással előhívhatjuk) a számítógép más mappájában vagy fájljában tárolt adattal (pl. életrajzi szöveg, kép, rövidfilm, más családfa ábrarész, stb.).
- Ø A digitális ábra prezentációjára lehetőséget nyújt a közönség előtti projektoros kivetítés éppúgy, mint az internet (akár saját honlapon) szélesre tárt világa. Ezen valóban látványos technikákkal elérhető, hogy megtekintéskor az ábra a készítő által meghatározott részekkel és mértékig, akár hangeffektek vagy magyarázó szöveg kíséretében fokozatosan épüljön fel.

Hátránya:

- Ø A kivitelezést és bemutatást könnyítő-megújító technikák az ábrák fent vázolt általános hátrányait nem küszöbölik ki.
- Ø A digitális ábrázolás sokszínű előnyének többsége a nyomtatás során elvész.
- Ø Digitális ábra nyomtatását a nyomtatási méretek és a nyomtató által használni képes papír minősége korlátozzák. Azaz digitális ábrát eleve

digitális prezentációra érdemes tervezni, mert a kinyomtatott ábra vékony, sérülékeny papíron, s valószínűleg több darabban készül el, azaz jön majd az oly méltatlan s a lakásdísz funkciót egyből elvesztő, keretezésre érdemtelen összeragasztgatás.

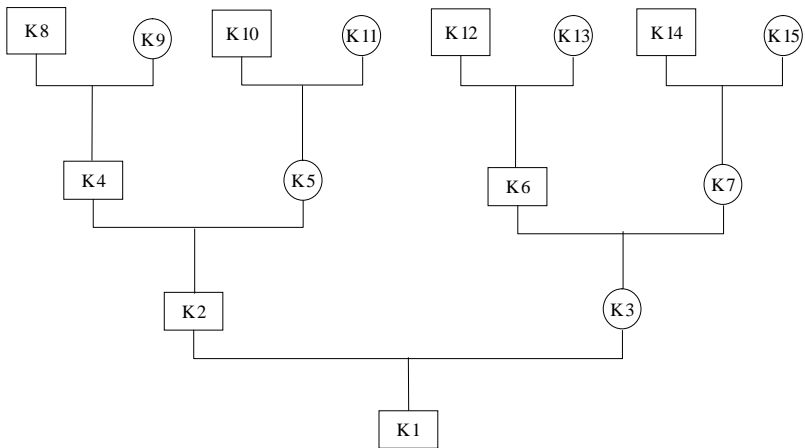
- Ø Valóban tetszetős és használható ábrát még a számítógéppel bánni tudó felhasználók közül is csak kevesen képesek készíteni, nem beszélve a talán még ma is többségben lévő azon kutatókról, akiknek a számítógépes alapismeretei is hiányosak. Szövegszerkesztővel és táblázatkezelővel (azaz a két legáltalánosabban ismert és használt programmal, Word, illetve Excel) azért nehéz ábrát készíteni, mert ezeket a programokat nem rajzolásra fejlesztették ki, megközelítőleg sem tudnak annyit ábrakészítésből, mint a rajzprogramok. A bemutató-, illetve rajz-szoftverek (pl. PowerPoint, CorelDraw) használata pedig éppen azért nehéz, mert a program rengeteg megtanulandó „trükköt” tud, melyeket az általános felhasználói ismereteken felül, leggyakrabban tanári segítség nélkül kell megtanulni. S mindezeket tetézheti a programhasználathoz szükséges nyelvismeret hiánya is.

II.2. Az ábrák felépítésük szerint lehetnek

II.2.a. Származási táblázat vagy ősfá

Egyenes ági kutatás ábrája valamennyi rokoni ágra vonatkozóan. (2. ábra) Ez az ábra bemutatja a vizsgált személy (Kekulé 1) összes egyenes ági vér szerinti rokonát¹, és csak azokat. Néha feltüntetik az ősök (a K1-hez viszonyítva oldalági, többedik) házasságait is. Általában – bár erre szabály nincs, és ha az ősvestések ábrázolása ezt lehetővé teszi -, egy-egy felmenő házaspár bal oldala a férfi, jobb oldala a nőági felmenő. Ilyen módon – ha a generációs szinteket vízszintes síkba tagoljuk -, az ábra befoglaló formája egy csúcsára fordított piramis-forma lesz.

¹ Lásd: dr. Petz Gábor: „A rokonságról” In: AKuFF-Hírmondó I. évf. 2.sz. (2005 szeptember) 18-22.p.

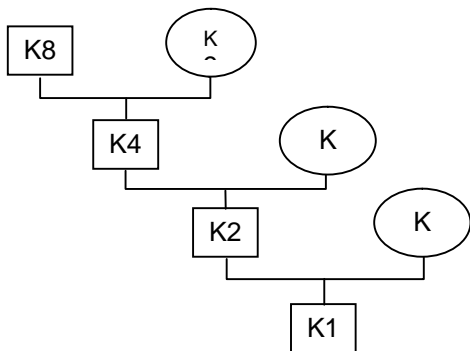
2. ábra Származási táblázat vagy ősfá szerkezeti felépítése

II.2.b. Családfa

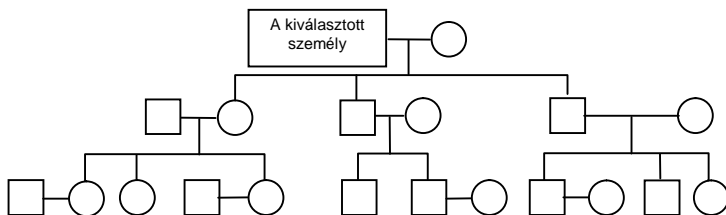
Egyenes ági kutatás ábrája egy adott rokoni ágra vonatkozóan. (3. ábra) A családfa a K1 személy egyenes ági apai (azaz a vele azonos családnevet viselő), felmenőit és azok házastársi (az egyenes ágat biztosító házasság, néha azonban a felmenő minden házassági) adatait, és csak azt tartalmazza. Szokás itt is – minden írott szabály nélkül - balra helyezni a férfiakat, jobbra a nőket. Ez az ábra tkp. nevezetes része az ősfának.

II.2.c. Leszármazási tábla

Egy valamikor a múltban élt személy összes egyenes ági leszármazóját, és azok házastársait, azaz a teljes populációt mutatja meg az ábra. Az ábra rendszerint legfelül mutatja a kiinduló személyt, alatta generációs szintekre különítve a leszármazókat. Amennyiben a generációs szinteket vízszintes síkba tagoljuk, az ábra befoglaló formája egy talpán álló piramis-forma lesz.

3. ábra Családfa szerkezeti felépítése

4. ábra Egy példa a leszármazási tábla szerkezeti felépítésére

II.2.d. Vegyes szerkezetű ábrák

Ilyen ábra akkor keletkezik, amikor – rendszerint oldalági rokonok nyomására, a sértődés elkerülése érdekében – a családfa, az ősfá és a leszármazási tábla (rész)adatait kívánjuk egy ábrába zsúfolni. Az oldalági összekötések miatt bonyolult és áttekinthetetlen vagy követhetetlenül nagy lesz az ábra, ezért ilyen – bár lehet, de – nem érdemes készíteni.

II.2.e. Vázlatos bemutató

Tulajdonképpen nem klasszikus ábra, hanem egy adott személy fel- vagy lemenőinek adatait generációs tagolásban, listaszerűen összefoglalja, olyanképpen, mintha csak egy szakkönyv decimális osztású tartalomjegyzéke lenne. Alkalmas mind az ábrák, mind a szöveges publikációk összefoglaló bemutatására. A számítógépes programok alapszolgáltatásként készítik el a nemzeti vagy származási jegyzéknek is nevezett vázlatot.

Végezetül – ha ilyesmit meghatározni egyáltalán lehetséges, s hangsúlyozva, hogy egyéni véleményről van szó – a jó ábra ismérvei:

- Ø Időtálló minőségű, egyetlen darab, kezelhető méretű (karton)papírra készül.
- Ø Címe rövid, de kiderül belőle, mit láthatunk az ábrán, s utal a műfajra (családfa, ősfá, leszármazási tábla) is.
- Ø Nem keverednek a családfa, ősfá és leszármazási tábla adatai.
- Ø Csak a cím által meghatározott adatokat tartalmazza, sem többet, sem kevesebbet.
- Ø Felirat jelzi az ábra készítője nevét, az ábrakészítés idejét (esetleg helyét).
- Ø A személyek megjelenítésére neveket, s nem kódokat tartalmaz. A nevek mellett tartalmazza a személyek elkülönítését, az időbe-térbe történő elhelyezést megkönnyítő adatokat.
- Ø Tetszetős, szellős (nem túlszűfolt), áttekinthető, díszes. Esetleg művészi értékkel bír.
- Ø Értelmezése laikustól vagy nem családtagtól sem kíván írott segédletet, vagy „idegenvezetést”.
- Ø Megfelelő védelmet kap a grafikai rajz is és maga a papír is. (Fixáló lakk, üveglap, (díszes) keret vagy (bőr)tok.)

Dacára a forma kedveltségének, a hátrányok feloldhatatlansága és a végeredményhez képest felhasznált energiák aránytalan mértéke miatt nem tartom célszerűnek az ábrás publikációt.

(Folytatjuk!)

e f

Bocsárdi Szilárdné: Szuloki és owingeni Waiszhaar őseim

Dédnagyanyám **Schauer Marianna** leánykori nevén **Waisshaar Marianna** volt. Ezért kutattam ezt a családi ágat, és a *szuloki* Waisshaar őseinket *Owingen*ben találtam meg.

I. generáció:

Martin Waisshaar ∞ I. **Catharina Sinsin**
 ∞ II. **Ursula Keppin**

Ebből a második házasságból született gyermekek:

1. Catharina *1682.10.10. Owingen
2. Conrad *1684.11.16. Owingen
3. **Michael** ***1687.07.17. Owingen**
4. Anna *1691.02.26. Owingen
5. Ursula *1695.03.18. Owingen

A gyerekek közül: Conrad ∞ Magdalena Sins-szel, és
 Michael ∞ Gertrud Reiberinnel kötött házasságot.

II. generáció:

(2) **Conrad Waisshaar** (*1684.11.16.) *Owingen*ben és ugyanott 1712.07.04-én **Magdalena Sins-szel** kötött házasságot. Az ő legidősebb fiúk Menrad (*1716.01.23.) volt egyike annak az öt *owingeni* polgárnak, amelyeket 1739. augusztus 15-én a szabad vadászat közben királyi katonák és vadászok megtámadtak. (lásd: *Owingener Heimatbuch*)

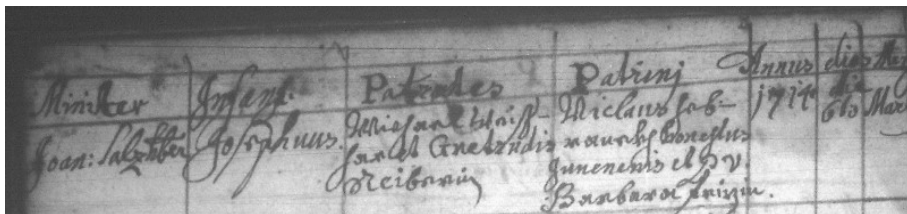
(3) **Michael Waisshaar** (*1687.07.17) feleségül vette **Gertrudis Reibert** és a házasságból a következő gyermekek születtek:

1. **Josef** ***1714 03.06. Owingen**
2. Anna *1716.08.15. Owingen
3. Mathias *1719.02.24. Owingen
4. Maria *1720.12.15. Owingen
5. Clara *1723.08.12. Owingen

6. Christina *1726.07.26. Owingen
 7. Georg *1728.04.29. Owingen

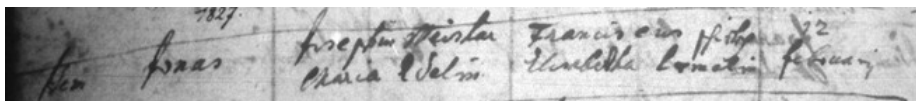
III. generáció:

(1) **Josef Waisshaar** (*1714.03.06.) és **Maria Edel** 1742.07.26-án *Owingenben* 4. fokú diszpenzációval kötöttek házasságot. Házassági tanúk voltak: **Joseph Sickinger** és **Maria Ponler**.

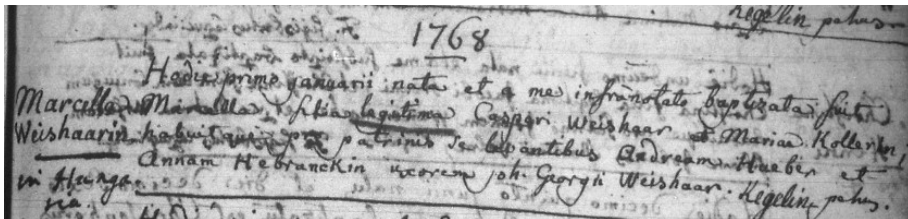
A házaspár gyermekei:

1. **Caspar** *1742.01.01 Owingen
2. **Christina** *1743.12.23 Owingen
3. **Michael** *1745.03.01 Owingen
4. **Elisabetha** *1747.02.28 Owingen
5. **Joan Georg** *1748.04.21 Owingen
6. **Jonas** *1753.02.22 Owingen

A legidősebb fiú **Caspar** (*1742.01.01) *Owingenben* kötött házasságot a **Wachendorfból** származó **Maria Kollerrel**. Gyermeük, aki még *Owingenben* született:

Marcella *1768. január 1. és mellette az áll „Magyarországon”.

A szuloki anyakönyvi feldolgozásnál a következő Waisshaar adatokat találtam:

IV. generáció: (Szulokban az I. generáció)

Caspar Waissshaarnak és **Mariának** Szulokban a következő gyermekeik születtek és haltak meg:

1. Josef	*1769.07.01. Szulok	†1771.08.21. Szulok
2. Margaretha	*1770.08.08. Szulok	
3. Josef	*1771.10.09. Szulok	†1771.11.11. Szulok
4. Marcella	*	†1776.08.08. Szulok (7 éves)

Maria, **Caspar Waisshaar** felesége 1771. november 21-én Szulokban halt meg. **Caspar Waisshaar** 1772.05.18-án már Szulokban újránősült és feleségül vette **Theresia Ostertagh**-ot. Három gyermekük született és miután Theresia 1784. augusztus 13-án 40 évesen meghalt, **Caspar** feleségül vette 1784.08.12-én **Ursula Webert**. Nem tudom, hogy milyen okból házasodott egy nappal az előző felesége temetése előtt, azonban ez áll az 1784-es szuloki anyakönyvben. (Ekkor a temetést és nem a halálesetet regisztrálták a halotti anyakönyvek.)

Ursula Weber 1790.01.26-án 43 évesen meghalt, utána **Caspar Waisshaar** még egyszer megnősült és 1790.04.14-én feleségül vette **Magdalena Keszler**t. A házaspárnak 5 gyermeke született. **Caspar Waisshaar** 1801.01.26-án 60 évesen halt meg Szulokban.

(2) **Christina Waisshaar** 1770. február 2-án kötött házasságot Szulokban **Andreas Hauler**rel. Ő 1796.06.21-én 50 évesen halt meg Szulokban.

(3) **Michael Waisshaar** 1769.08.24-én Szulokban kötött házasságot **Elisabetha Koch**hal, 3 gyermekük született, de mind kisgyermekként meghalt. **Elisabetha Koch** 1776.02.12-én meghalt és **Michael** 1777.03.01-én feleségül vette **Agnes Reich**-t. A házaspárnak 8 gyermeke született.

Agnes Reich 1805.11.24-én 54 évesen meghalt, az 50 éves **Michael Waisszar** harmadszor is megnősült és feleségül vette **Gertrud Cziszlert** (38 éves). Ebből a házasságból 2 gyermek született.

Michael Waisshaar Szulokban 1823.06.12-én halt meg 65 éves korában.

(5) **Joan Georg Waisshaar** (*1748.04.21. *Owingenben*), 1779.05.18-án *Szulokban* **Catharina Potensel** kötött házasságot. A házaspárnak 2 gyermeke született. Második felesége 1783.02.17-én **Magdalena Pentz** volt. **Magdalena** 23 évesen 1786.12.29-én meghalt, ezután **Joan Georg Waisshaar** harmadszor is megnősült 1787.02.12-én feleségül vette **Magdalena Kimpfet**.

(6) **Jonas Waishaar** volt a testvérek közül a legfiatalabb, ő volt az én ősöm, 1753.02.22-én **Owingenben** született. Ő 18 évesen már *Szulokban* kötött házasságot **Julianna Boossal** és a Szulok 82-es házszám alatt éltek.

A házaspárnak a következő gyermekei voltak:

1. Anna	*1776.09.30 Szulok	†12.10.1776 Szulok
2. Marianna	*1777.12.02 Szulok	
3. Magdalena	*1779.10.14 Szulok	†08.08.1783 Szulok
4. Theresia	*1783.01.10 Szulok	†19.05.1789 Szulok
5. Joannes	*1784.10.29 Szulok	† Szulok
6. Christina	*1785.11.10 Szulok	†02.03.1787 Szulok
7. Joannes	*1789.01.29 Szulok	
8. Josef	*1789.11.16 Szulok	
9. Theresia	*1791.12.05 Szulok	
10. Magdalena	*1793.10.13 Szulok	†08.04.1794 Szulok
11. Peter	*1796.05.13 Szulok	

Jonas Waiszhar 1796.07.06-án 40 évesen, **Julianna** pedig 1812. 07. 27-én halt meg.

V. generáció :

(11) **Peter Waisshaar**, a házaspár legfiatalabb gyermeke 1812.08.29-én *Szulokban* feleségül vette **Julianna Eppelt**.

Peter Waisshaar és **Julianna Eppel** gyermekei:

1. August	*1813.10.05 Szulok	†1813.10.22 Szulok
2. <u>August</u>	*1814.11.14 Szulok	
3. <i>Anna</i>	<i>*1817.08.09 Szulok</i>	
4. Vendel	*1821.12.09 Szulok	† 1822.08.18 Szulok
5. Vendel	*1825.10.04 Szulok	
6. Josef	*1829.10.04 Szulok	

Peter Waisshaar 70 évesen 1864.08.10-én, **Julianna Eppel** 1839.05.05-én 45 évesen halt meg **Szulokban**..

VI. generáció:

August Waisshaar 1833.01.29-én feleségül vette **Catharina Strublitsot (Stroblis)**.

A házaspár gyermekei:

1. Eva	*1834.08.09 Szulok	
2. Johannes	*1837.02.19 Szulok	†1839.04.01 Szulok
3. Johannes	*1839.09.28 Szulok	
4. Peter	*1842.02.11 Szulok	†1842.04.24 Szulok
5. <u>Peter</u>	*1843.03.30 Szulok	
6. Mathias	*1845.12.13 Szulok	
7. Julianna	*1848.06.01 Szulok	†1848.07.08 Szulok
8. Marianna	*1849.10.28 Szulok	†1850.07.16 Szulok
9. August	*1852.01.15 Szulok	

August Waisshaar 1864.04.04-én, **Catharina Strublits** 1861.06.23-án halt meg.

VII. generáció:

(5) **Peter Weiszhar** esküvője **Barbara Lempellel** 1864.05.31-én volt. Ők voltak a dédnagymamám szülei. 14 gyermekük volt és közülük csak ketten érték meg a felnőtt kort:

1. August és	*1865.07.30 Szulok	†1865.08.12 Szulok
2. Georg ikrek	*1865.07.30 Szulok	†1865.08.21 Szulok

3. <u>Elisabetha</u>	*1867.08.11 Szulok	
4. Catharina	*1869.10.07 Szulok	†1877.09.21 Szulok
5. Marianna	*1871.12.06 Szulok	†1873.07.27 Szulok
6. Theresia	*1874.02.28 Szulok	†31.05.1876 Szulok
7. Julianna	*1876.01.27 Szulok	†27.03.1877 Szulok
8. Georg	*1878.01.04 Szulok	†19.01.1878 Szulok
9. Josef	*1879.02.04 Szulok	†17.08.1880 Szulok
10. Anna	*1881.07.14 Szulok	†12.01.1884 Szulok
11. Barbara	*1883.07.04 Szulok	†25.08.1883 Szulok
12. <u>Marianna</u>	*1884.12.06 Szulok	
13. Barbara	*1887.04.21 Szulok	†16.08.1887 Szulok
14. Catharina	*1889.06.22 Szulok	†19.06.1889 Szulok

Elisabetha (3) **Simon Huber** felesége lett, és **Marianna (12), Peter Schauer**hez ment feleségül. **Marianna Waisshaar** és **Peter Schauer** voltak a dédnyagyszüleim.

Szulok ma Weishar (Veiszhar, Waisshaar) család már nem él. A név *Szulok*ból eltűnt vagy kihalt.

e f

Az Egyesület kiadásában megjelent könyvek:

1. Riszt András: Nagypárad község családkönyve 1723-1945
2. Ament Andor: E L E K benépesítése a törökvesz után (1724-1800)

	<u>Áruk tagoknak</u>	<u>egyesületen kívülieknek</u>	<u>külföldre</u>
1.	3.000, - Ft	3.500, - Ft	25 €
2.	1.500, - Ft	2.000, - Ft	10 €
		+ postaköltség	

A könyvek megvételével az AKuFF könyvkiadási tevékenységét támogatja!

Hunyady László: Kassai levéltárak (Családfakutatási lehetőségek Kassán)

Nagyon megszerettem ezt a kis felvidéki volt királyi várost. Vagy öt évvel ezelőtt, amikor intenzíven kezdtem családom kutatásával foglalkozni első külföldi utam Kassára vezetett, mivel Hunyady Dédapám innen származott. Nagy lelkesedéssel kezdtem felforgatni az itteni levéltárakat, de amikor délután 4 óra táján kedvesen, barátságosan kitésekeltek a levéltárból, gyakran vezetett az utam a város Fő utcájába. Az utca közepe egy térbe szélesedik, ahol a teret a csodálatosan szép Szent Erzsébet székesegyház, II Rákóczi Ferenc fejedelem sírboltjával, és a Nemzeti Színház tölti ki. A Fő utcát felvidéki nemességünk (Forgách, Dessewffy, Csáky, Andrássy...) palotái szegélyezik gyönyörű összképet alkotva. Ilyenkor rendszeresen meglátogattam a premontrei kanonokrend templomát, amit a Kassára telepített jezsuiták részére építtetett Báthory Zsófia, és bejártam Dédnagyapám iskolatermeit, a XIX. században a rend kezelésében működő katolikus főgimnázium épületében, a templom mögötti utcában.

A Fő utcával parallel található a Kovács utca (Kováčska) és a 20 számú felújításra szoruló 3 emeletes épületben a **Kassai Városi Levéltár (Archív mesta Košice)**.

A levéltár igazgatója Dr. Kirst József úr egy szigorú, a levéltárat diktatórikus eszközökkel vezető úr, akivel sikerült már az elején egy kellemes, baráti kapcsolatot kialakítani, mivel szerencsémre anyai ágon szintén Hunyady ősökkel rendelkezik. Kirst úr a Városi Tanács oszlopos tagja és politikai ambíció miatt valamelyik helyi kis párt vezetőségi tagja is. Egyedüli levéltár Szlovákiában, amelyik a mai napig nemcsak a Szlovák Belügyminisztérium alá tartozik, hanem a Városi Önkormányzat is felügyeli és biztosítja működéséhez az anyagi feltételeket. Kapcsolatainak, ügyességének köszönhetően a levéltár tulajdonába került az épület és valamilyen módon a Belügyminisztérium is hozzájárul a levéltár fenntartásához.

Balogh Laci levéltáros szolgálja ki a betévedt kutatókat. Hajdúné Marika történész folytat kutatásokat és tartja a kapcsolatot főként a miskolci és pesti magyar kollegákkal. Az igazgató titkárnője is magyar származású, így az élet a levéltárban magyar nyelven folyik, csak ha egy szlovák kutató látogatja meg a levéltárat fordul a szó szlovákra.

A levéltárban minden régi anyag a mai napig úgy van lerakva, ahogyan azt a XVII században Schwarzenbach levéltáros úr elrendezte. Egy öröm itt a kutatás. A középkortól megvannak a vaskos nagyméretű **városi könyvek**, ahol nevekre, ügyletekre, abc-be szedve kikereshetők az iratszámok. Az iratszámok gondosan dobozokban sorszámok szerint kerültek lerakásra. Így Hunyady őseim peranyagait, végrendeleteit már az első alkalommal sikerült gyorsan megtalálnom. Hasonlóképpen az 1700 évek végétől évenként összeírták a **lelkeket és telkeket** hatalmas méretű és gyönyörű kötésű könyvekbe, ahol a háztulajdonosok, családtagjaik, bérlők nevei és az ingatlan besorolási száma megtalálható. Évenként vezették az **adókönyveket**, a kivetett és befizetett adóösszegekkel. Ezek is egy aranybányát jelentenek a családfakutatóknak, hiszen a család anyagi helyzetére, társadalomban elfoglalt helyére lehet következtetni a benne foglalt adatokból.

A legnagyobb kassai levéltári élményem az volt, amikor Balogh Laci az igazgató úr távollétében beengedett a raktárba, ahol az egyik sarokban a földön megtaláltam az 1850-es és 1857 összeírások lapjait. A legkeményebb abszolutizmusban, amikor az ország vármegye rendszerét Bécs (Geringer) felülbírálván az országunkat öt kerületbe osztotta és ebből az egyik kerület központjának Kassát tette meg, az összeírásokat hihetetlen pontossággal, német alaposággal, természetesen német nyelven készítették el az összeírási biztosok. Így Kassa négy belvárosi kerületében, felső, középső, alsó és falon kívüli városrészében lakó valamennyi lakó összeírára került. Nemcsak a név, foglalkozás, születési év, származási hely szerepel az adatlapokon, hanem például olyan adat is, mint milyen nemzetiségűnek vallja magát az illető személy. Ebben az időben persze a német, sőt még a szlovák nemzetiséghez tartozás bevallása is előnyösebbnek számított, mint a magyar. A Belvárosban főként német és magyar volt a lakosság, a külvárosokban szlovák.

A levéltárban kutatható az **Új polgárok könyve, Törvénytészeki könyvek, Telekkönyvek, Árvaszéki könyvek**. A kutatáshoz egy kitűnő, sajnos csak szlovák nyelven megjelent könyvtári segédlet áll rendelkezésre, Halaga úr által 1954-ben kiadott levéltári mutató az ún. **HALAGA**.

A levéltár hétfőtől péntekig reggel 8 órától délután ½ 4-ig van nyitva, ingyenesek a szolgáltatásaik, és engedik a fotózást is. Az év elejétől bevezették az internetet és új olvasótermet alakítottak ki a II. emeleten. Készülnek az őszi Rákóczi napok megünneplésére, egy konferencia megtartására a kárpátaljai Ungvári Levéltárral és a MOL-al közös szervezésben.

Levelezési cím:

Archív mesta Košice
040 01 Košice, Kováčska 20
tel. 421-(0)-55-622 18 25
E-mail: balogh.archiv@kosice.sk

A Fő tér másik oldalán a magyar időben Tordássy utcában ma Bačíkova 1-ben található a **Kassai Állami Levéltár (Štátny archív v Košiciach)**. Ebben a levéltárban a volt Abaúj-Torna vármegyei **anyakönyvek** eredeti példányai és a mormonoknak köszönhetően a mikrofilm másolatai találhatók meg. 4 db. mikrofilmolvasóval rendelkeznek, és ha mindegyik foglalt, a külföldi, főként magyar kutatóknak kihozzák az eredeti anyakönyveket is. Egy tekercs használati díja 50 SKr.

A levéltár igazgatónője Dr. Ostrolucká Milena, egy kedves latinul kitűnően tudó és a magyar nyelvet szorgalmasan tanuló hölgy, de a Levéltár erőssége Klescsinszki Zsuzsika, aki minden magyar kutatót szeretettel fogad, együtt örül a kutatási sikereknek, és részvétellel viselkedik, amikor a családfakutató háromnapos megfeszített keresés után üres kézzel kénytelen elhagyni a levéltárat.

Egy Kassára és Abaúj-Torna vármegyére vonatkozó kitűnő, főként magyar nyelvű könyvtárral is rendelkeznek. A levéltár keddtől-csütörtökig reggel 8-tól délután 3 óráig van nyitva, de előfordult, hogy pénteken is megengedték nekem a kutatást.

Az anyakönyveken kívül az **iskolai anyagokkal** is rendelkeznek, iskolákra, évekre lerendezve dobozokban. Ez szintén egy aranybánya, ha a kutató őseiről gyűjt adatokat. Nemcsak ezért, mert látja elődei tanulmányi eredményeit az évkönyvekben, hanem azért is, mert az iskolai anyakönyvek számos adatot tartalmaznak az illető személyre, szüleire vonatkozóan.

Levelezési cím:

Štátny archív v Košiciach
041 56 Košice, Bačíkova 1
tel. 421-(0)- 055-6222415
E-mail : archiv@sake.vs.sk

A Főtéren, a 38-as házszám alatt található a Püspöki palotában a **Kassai Püspöki Levéltár**. Igazgatója Dr. Zubko Peter történész levéltáros, akivel

német nyelven sikerült értekezni. Egy magas szintű szakmai könyvet írt a Kassai Érsekség történetéről szlovák nyelven, amit nagyon kedvesen nekem is megküldött. A levéltárban régi könyvek, kódexek és főként egyházi anyagok vannak. Engem főként az anyakönyvi másodpéldányok érdekeltek és az egyházi személyekre, egyes papokra, egyházközségekre vonatkozó anyagok. Itt lehet az 1895 utáni katolikus anyakönyvi bejegyzésekről díjazás ellenében másolatot, igazolást kapni.

Levelezési cím:

Arcibiskupsky úrad Archiv

041 83 Košice

Hlavna 28

tel. 421-(0)55-6828135

E-mail: zubkpet@stonline.sk

Kassai kutatásaim során a Kelet-szlovákiai Múzeummal (Vychodoslovenské múzeum v Košiciach 04136 Kosice Hviezdoslavova 3 tel.: 421-556220309, E-mail ysmuz@stonline.sk) is kapcsolatba kerültem, ahol a városi céhes ládák anyagait, okmányait őrzik, valamint a Városi Könyvtárt is meglátogattam a Fő téren, ahol sok helytörténeti magyar, latin és német nyelvű forrás található és számtalan régi újság a XVIII-XIX századból. A könyvtár vezetője Mitrova Olga magyar nyelven volt a segítségemre.

Az 1945 utáni anyag a **Kassai Járási Levéltárban** található, amely levéltár a Kassai Városi levéltárból ebben az évben költözött ki a város szélére. Ennek anyagát nem ismerem, mivel kutatásaim erre az időszakra nem terjedtek ki.

Remélem, rövid ismertetőmmel segítséget tudtam nyújtani a kassai családtörténeti kutatáshoz. Amennyiben szükséges természetesen szívesen állok rendelkezésére a jövőbeli kassai családfakutatóknak.

e f

**A következő egyesületi találkozó várható helyszíne és időpontja:
Mecseknádasd, 2007. március 24.**

Mészáros Ádám: Családtörténet a budai hegyekben (I. rész)

Magyarország területére több alkalommal költöztek különböző eredetű, külföldi népek. A betelepült népcsoportok egy része a hatalmas pusztításokat végző háborúk folyamánként, más részük ezektől függetlenül érkezett hazánkba. A 17. század végi, évekig húzódó háború, mely a török megszállók kiűzésére irányult, nagy területeken tüntette el az élet nyomait. Ennek orvoslására a hatalom telepeseket hívott az országba. Ilyen körülmények között kerültek Magyarországra a tanulmányomban szereplő **Perl** és **Maurer** családok felmenői.

Perl Péter törökbálinti kőműves és **Maurer János** (Johann) *diósd*i szőlősgazda 1843-ban a Somogy megyében fekvő *Böhönye* mezővárosba (oppidum) költöztek. Gyermekeik már Böhönyén alapítottak családot. Mivel kiszakadtak a német nyelvi környezetből, rövidesen bekövetkezett a nyelvváltás. Ma élő utódaik már magyar anyanyelvűek. Írásom a két család történetét kíséri végig a német őshazától kezdve, a Magyarországra vándorlásokon és a *Buda vidéki hegyekben* való megtelepedésen át egészen a Böhönyére költözésig.

A **Perl** és a **Maurer** családok felmenői több hullámban, évtizedeken keresztül vitték véghez „honalapításukat”. A bevándorolt ősök egy-két frank és bajor család kivételével „a svábok földjéről” érkeztek hazánkba.

A *Fekete-erdő* (Schwarzwald) valamint az északi *Alsó-* és a délebbre fekvő *Felsősvábföld* (Niederschwaben und Oberschwaben) ma Baden-Württemberg német tartomány részei. Az Alb hegyvonulata és a Freiburg mellett eredő Duna nyugat-keleti irányban szeli ketté e területet, s választja szét így *Alsó-* és *Felsősvábföldet*. A *Svábföld* őslakói *kelták* és *germánok* voltak. Belőlük, valamint a 3-4. században ide települő *alemannokból* ötvöződött az a német nyelvű népcsoport, amelynek tagjait *svéveknek* (Suevi) vagy *sváboknak* nevezik.¹

¹ A keltákat már Kr. e. 1000 környékén itt találjuk, a germánok Kr. e. 100 körül költöztek ide. Az alemannok kb. 400 évvel ezután északkelet felől érkeztek a későbbi sváb hercegség területére.

Az önálló sváb hercegség a frank birodalom kötelékében született meg, és 1268-ig állott fent. Az *Augsburgot*, *Elzászt* (Elsass) és *Svájc* német lakta részeit is magába foglaló hercegség ekkor darabjaira hullott szét, és egyes részeire különböző uraságok tették rá kezüket. Közülük a legnagyobb területeket az elzászi eredetű Habsburg² család szerezte meg, és a 14. században rakta le hatalmas, országnyi méretű birtokának alapjait. 1495-ben alakult meg a württembergi hercegség, mely átvette a sváb területek irányítását. *Württemberg* – és a svábok földje – azonban továbbra is osztrák hűbérbirtok maradt, ami a württembergi hercegek és a Habsburg család közt állandó ellentétet jelentett.

A Martin Luther által 1517-ben megindított reformáció a katolikus Habsburgok és a protestánsá lett württembergi hercegek további szembenállását eredményezte. Az alsósváb terület (*Niederschwaben*) rendjei Württembergert követve evangélikus hitre tértek, a *konstanzi* püspök alá tartozó déli, felsősváb rendek (*Oberschwaben*) pedig megmaradtak Róma vallásánál. Az egyházi és a világi vezetők hatalmuk megtartásán vagy befolyásuk kiterjesztésén fáradoztak, míg a válságos időszakot átélő egyház a reformer hitújítókban látta legfőbb ellenségét. A parasztság vállát nyomó terhek eközben egyre elviselhetlenebbé váltak, és a nagy adókkal sanyargatott földművesek csak az uraik elleni lázadásban láttak némi reményt.

A Luthertől elindult vallási reformgondolat az elnyomott parasztság szemében a szociális és társadalmi változások lehetőségét is felcsillantotta. 1524-ben – tíz évvel a magyarországi Dózsa-felkelés után – a Német-Római Birodalomban is parasztháború tört ki. A felkelés Svábföldről indult, és 1525-re *Frankföldre*, *Türingiára*, *Svájra*, *Szászországra*, *Tirolra* és *Karintiára* is áterjedt. A mozgalom első és jelentős gócpontjai éppen azokon a területeken alakultak ki, ahol nem sokkal ezután számos ösünkkel is találkozni fogunk: népes paraszttábor állomásozott a Fekete-erdei *Waldshut* és *Bonndorf* térségében valamint a felsősvábföldi *Biberach*, *Wurzach* és *Kempten* városok környékén. Az országos méretűre duzzadt felkelés rengeteg áldozatot követelt, ám végül a nemesi csapatok bizonyultak erősebbnek, s a parasztlázadását kegyetlen megtorlás követte.

A parasztság sorsa ezután még rosszabbra fordult. A falvak gyakori hadszínterré válása és a magas adók a 17. század elejére mérhetetlen szegénységet és nyomort eredményeztek. A kilátástalanságot tovább fokozták

² A Habsburgok csak a 13. században vetették meg lábukat Ausztriában.

az 1600-as évek németországi eseményei, amelyek végül a vidéki családok tömeges kivándorlásához vezettek. Egyre többen döntöttek otthonuk, szülőföldjük elhagyása mellett. A kivándorlási kedv a 18. században tovább nőtt. A hazájukat elhagyó németek többsége eleinte osztrák, francia vagy cseh földre, majd a 17. század végétől a török alól felszabadult Magyarországra költözött. A kivándorlók derékhadát kezdetben *Baden* és *Württemberg* adta, de az 1720-as évektől egyre többen jöttek Frankföldről, Bajorországból és Hessenből is. A svábföldi bevándorlók kezdeti túlsúlya miatt a magyarok az összes német telepest „sváb”-nak nevezték. Ez a téves általánosítás a magyar köznyelvben napjainkban is él.

Azt gondolhatnánk, hogy az egyes magyarországi német családok származási helyét az adott községben beszélt nyelvjárás alapján valószínűsíthetjük. A Budán beszélt keleti bajor (bécsi) nyelvjárás azonban olyan erőteljesen rányomta bélyegét a Budai-hegység német falvainak nyelvére, hogy azok elvesztették eredeti sváb illetve frank nyelvjárásaikat. Azt, hogy a *Budai-hegység* németisége nagyrészt sváb és frank, kisebb részben bajor eredetű, ma már számos családtörténeti kutatás bizonyítja.

A **Perlek** és a **Maurerek** ősei közül négy biztosan, míg másik négy valószínűleg *Felsősvábföldről* (*Oberschwaben*), kettő pedig a *Fekete-erdőből* (*Schwarzwald*) költözött Magyarországra. Egy család a *Bajor-* vagy a *Cseh-erdő* területéről, egy pedig *Frankföldről* érkezett Magyarországra. További öt család származása bizonytalan. A legtöbben tehát *Felsősvábföldről* jöttek, s közülük szinte mindenki a Dunával határos *obermarchtali uradalom* területéről származott.

Családnév	Régi lakóhely	Kivándorlás éve	Új lakóhely
<i>Albicker (Albeker)</i>	<i>Endermettingen (Schwarzwald)</i>	1764	<i>Törökbálint</i>
<i>Hedl</i>	? (<i>Oberschwaben</i>)	1700 k.	<i>Budakeszi</i>
<i>Heinemann</i>	<i>Ambringen (Schwarzwald)</i>	1748 k.	<i>Zsámbék</i>
<i>Heyberger</i>	<i>Emerkingen (Oberschwaben)</i>	1746	<i>Budakeszi</i>
<i>Maurer</i>	<i>Seekirch (Oberschwaben)</i>	1754	<i>Budakeszi</i>
<i>Mihalek</i>		1740 k.	<i>Budaörs</i>
<i>Neubrand</i>	<i>Emerkingen (Oberschwaben)</i>	1773	<i>Budakeszi</i>
<i>Perl</i>	<i>Böhmerwald (Bayern)</i>	1772	<i>Törökbálint</i>
<i>Pruckner</i>	? (<i>Oberschwaben</i>)	1700 k.	<i>Budakeszi</i>
<i>Rieger</i>		1749 k.	<i>Zsámbék</i>
<i>Storz (Starz)</i>	<i>Unterwachingen (Oberschwaben)</i>	1712	<i>Budakeszi</i>

Családnév	Régi lakóhely	Kivándorlás éve	Új lakóhely
Türner	Schöntal (Franken)	1718 k.	Zsámbék
Walter	? (Oberschwaben)	1737 k.	Budakeszi
Wiemer		1710 k.	Budakeszi
Willich		1737 k.	Zsámbék
Zeiler	? (Oberschwaben)	1729 k.	Budakeszi
Zeller			Érd

(Folytatjuk!)

Családfámat eddig csak visszafelé bővítettem, itt volt hát az ideje, hogy a másik irányba is elinduljak.

Kisfiam, **Mészáros Áron** 2006. augusztus 29-én született **Pécsett**.

Felhívjuk tagjainkat, hogy amennyiben lakó- vagy származási helyükön segítséget tudnak nyújtani egyesületi találkozó megszervezésében, jelentkezzenek.

Feltétel, hogy 50-70 személy részére elegendő hely legyen, valamint az étkezési lehetőség biztosított legyen.

Jelentkezni az egyesületi találkozókön személyesen, vagy írásban dr. Pencz Kornél elnöknél lehet.

Szeretnénk, ha találkozóinkat hosszabb időre előre meg tudnánk tervezni, hogy a tagjaink az egyéb programjaikat ennek megfelelően tudják alakítani.

Az Erdélyi Genealógiai Társaság megbízásából a sepsiszentgyörgyi
Family Tree Kft készítette a következő CD/DVD-ket:

- Pálmay József: Háromszék, Marostorda és Udvarhely vármegyék nemes családjai I -IV. kötet
- **Székely Nemzeti Múzeum gyászjelentői 1763-1940**
- vitéz Deseő Lajos: Erdélyi Ezredek a Világháborúban
- Magyarország cím és névtára 1892
- Sándor Imre: Genealógiai füzetek I -XII évfolyam (1903-1913)
- Dr. Jékelfalussy József: Magyarország iparosainak és kereskedőinek cím és lakjegyzéke 1892

Megrendelhetők 2000 Ft-os egységáron Hunyady László tagtársunknál:
hunyady.laszlo@chello.hu e-mail címen.

Új tagok elérhetősége:

Tags. szám	Név	Cím	Tel-Fax	e-mail
126	Dr. Cserfalvi Tamás	1145 Budapest, Bosnyák u. 11.	20/351-5361	cserfalvi@yahoo.com
127	Dr. Junkers, Günter	D-51375 Leverkusen, Bergische Landstraße 210	0049/214-502005	cgjunkers@web.de

Adatváltások:

Tags. szám	Név	Cím	Tel-Fax	e-mail
051	Szelmann Szilárd		30/2044235	szilard@szelmann.hu
066	Maros Klára	1025 Budapest Pentelei Molnár u. 11. II/8	20/546-9321	

Keresések:

II/7/1.

Kérem az egyesületünk tagjait, hogy akik a *Bács-Kiskun megyei falvak* anyakönyveit átnézve a **SÉTÁLÓ** névvel találkoznak, értesítsenek.

Választ a setaloferi@t-online.hu, vagy Sétáló Ferenc: 7632 Pécs, Gyulai Pál u. 4. címre, illetve a 72-449-863 telefonon várom.

II/7/2.

Keresem **Miklós Groh** születési idejét és helyét. Valószínűleg *Tolna megyében*. Halotti anyakönyve alapján feltételezett születési ideje 1826. Meghalt: 1883. november 28. *Magyarbóly*. Házasságot kötött **Elisabeth Wiesznerrel**, mikor és hol?

Választ a bocsardi@externet.hu e-mail címre vagy Bocsárdi Szilárd 7627 Pécs, Tündér u.15. postai címre kérek.

II/7/3

Keresem **Franz Terczki** vízimolnár születési idejét és helyét. Halotti anyakönyve alapján feltételezett születési ideje 1775. Meghalt 1820. november 6. *Németegregy (Battyánpuszta, Kisbattyán, 1793-tól Mecsekjánosi, ma Komló város része)*. Felesége **Theresia Lutz**, szintén *Németegregyen* halt meg 1825. június 1-jén. Valószínűleg belső migrációval érkezett Németegregyre.

Választ a wegyor@citromail.hu e-mail címre vagy Wéber György 7632 Pécs, Gyöngyös u.5. postai címre kérek.

II/7/4

Keresem **Bernat Denk** születési idejét, helyét, házastársa nevét. Egy lányáról tudok, **Anna Denk**, akinek feltételezett születési ideje 1841, férjhez ment 1861. október 29-én **Franz Terczki**hez *Meződön*, meghalt 1913. február 11-én *Meződön*.

Választ a wegyor@citromail.hu e-mail címre vagy Wéber György 7632 Pécs, Gyöngyös u.5. postai címre kérek.

II/7/5

Keresem a katolikus **Philippus Huber** születési idejét, aki 1808-ban, 82 éves korában *Budakesziben* halt meg. Erős a gyanúm, hogy 1725-1727 között *Riedböhringenben* vagy a közelében (*Baden-Württembergben*) született. Feltételezem, hogy vagy 1739-ben vagy 1741-42-ben vándorolt Magyarországra. A Huber nevet csak 1930 után kellett megváltoztatni (ma: Hamvasi).

Választ a következő elérhetőségekre kérek: Hamvasi Éva, 2092 Budakeszi, Gábor Áron u. 37., Mail: hamvaska@yahoo.de, Tel: 06-20-5645629

e f

Könyvadományok tagjainktól a diósi találkozó óta:

Adományozó

Könyvcím

Feketéné Ziegler Ágota

Dr. Tózsa István (szerk): Pilisszentiván társadalmi értékei
Marlok István: Adalékok Pilis megye török utáni település-történetéhez

Wachtler Géza

Jánossomorja, Várbalog községek története

Köszönjük tagjainknak az adományukat!

Kérjük kedves kutatótársainkat, illetve mindazokat, akik lapunkat olvassák, küldjék el szakmai cikkeiket a **Szerkesztőségbe, hogy azokat folyamatosan megjelentethessük!** Munkánkat megkönnyítik, ha írásaikat elektronikus formában, esetleg németül és magyarul is eljuttatják.

Mail: bocsardi@externet.hu (Bocsárdi Szilárd és Szilárdné)

Cím: 7627, Pécs, Tündér u. 15.

Új könyveink a könyvtárunkban / Neue Bücher in unserer Bibliothek:

- 347 Rudolf László: Bátaszék sportja, Labdarúgás 1913-1950
- 348 Szentiványi Ferenc: Torontál vármegye közigazgatási és socialis állapota a XX. század első tizedében
- 349 Dr. J. Straubinger: Die Schwaben in Sathmar
- 350 Ella Gieg: Auswanderungen aus dem Odenwaldkreis Band 2
- 351 Asztalos István-Brandtner Pál: Ikladi családok
- 352 Johannes Neumayer: Heiraten in Budapest V. Bezirk, Belváros/Innere Stadt 1702-1742
- 353 Dr. Gerhard Hein: Die Einwohner von Neuwerbaß in der Batschka 1785-1944 und ihre Herkunft, Die Familien nach dem reformierten Kirchenbuch Neuwerbaß 1786-1832
- 354 Georg Hambach-Andreas Ritter-Michael Schäffer: Deutsche Siedler in der Umgebung von Budapest, Nach der Konskription von 1747 der Diözese Veszprém im Gebiet Ofner Bergland, Nach den Steuerlisten von 1725 im Gebiet Pest-Pilis, Nach der Seelenliste von 1744 der Gemeinde Soroksár
- 355 Wágner Ferenc: Diósd története
- 356 Dr. Tózsza István (szerk): Pilisszentiván társadalmi értékei
- 357 Marlok István: Adalékok Pilis megye török utáni település-történetéhez
- 358 Erich Schmidt: Madaras Familien 1789-1895
- 359 Erich Schmidt: Familien Bácsbokod 1781-1831
- 360 Novák László Ferenc: Mária Terézia úrbéri összeírása Pest-Pilis-Solt vármegyében
- 361 Ament Andor Miksa: Elek benépesítése a törökvész után (1724-1800)
- 362 Rapajkó Tibor: Elek története
- 363 Janecskó János: Elek krónikája 1945-2005
- 364 Kulcsár Imre: Jánossomorja, Várbalog községek története
- 365 Johannes Neumayer: Ortsfamilienbuch der katholischen Pfarrgemeinde Glaserhau Sklené/Slowakei 1737-1895